

Förenlighetsprövning

Korstest (X-test)

Att korstesta blod till patienter är egentligen ett föråldrat uttryck. Med korstest avsågs att man prövade dels om mottagaren hade antikroppar mot det tänkta givarblodet, dels om givaren hade antikroppar mot mottagarens blod. Därav namnet x-test.

Under decennier har vi "x-testat" blod på blodcentralerna, men i själva verket bara utfört en halv sådan.

D.v.s. vi har konrollerat att det i patientens serum inte finns några antikroppar mot givarblodet. Detta har vi gjort genom att i olika miljöer försöka fånga eventuella antikroppar riktade mot givarblodkropparna.

Förutom "x-testen" så har man även kompletterat med en s.k "screentest" (se sid 8) där man helt enkelt gör en översikt om patienten har några antikroppar över huvud taget. I "screentesten" använder man kända blodkroppar som är bestämda på vissa antigen.

I akuta situationer där mycket blod går åt kan det bli tidsödande och arbetsamt då alla enheterna måste "x-testas" innan utlämnandet.

BAS-test

BAS-test är ett nytt sätt att lämna ut blod på.

I BAS-test ingår tre moment

- 1/ ABO-Rh- blodgruppskontroll av patienten
- 2/ Antikroppsscreening
- 3/ Datoriserad utlämningskontroll

1/ ABO-Rh-blodgruppskontroll av patienten ingår i BAS-testen bl.a för att avslöja ev. identifikationsfel vid provtagningen och ersätter på sätt och vis den "enkla x-testen" där man avslöjade om det tänkta givarblodet var ABO-kompatibelt.

2/ Antikroppsscreening vid BAS-test sker mot speciellt utvalda blodkroppar som skall innehålla ett stort register av antigen. Alla antigen som anses ha betydelse vid transfusion måste vara representerade.

3/ Patienten måste sedan tidigare ha en blodgrupp registrerad i datasystemet.

När blodgruppen som anges vid BAS-testen registreras så kontrollerar datorn denna mot patientens tidigare registrerade blodgruppsresultat.

Blod kan lämnas ut med BAS-test om:

- Antikroppsscreeningen utfaller negativt. D.v.s. patienten har inga antikroppar riktade mot "farliga" blodgruppsantigen.
- Blodgrupperingsresultatet överensstämmer med tidigare registrerad blodgrupp.

Vi kan alltså lämna ut "grupplikt" blod utan "x-testa", vilket innebär en stor tidsvinst för oss och för patienterna, framför allt vid stora blödningar.

BAS-test fungerar på de allra flesta patienter dock inte på alla.

Till patienter med antikroppar, DAT-positiva, eller patienter som reagerar positivt mot BAS-testblodkropparna av okänd anledning kan man ej lämna ut blod med BAS-test.

Dessa patienter måste vi fortfarande ”x-testa” blodet till. Vilket innebär lite mer arbete för oss och lite längre väntan för patienten.

Gunnel Bergholm
Biomedicinsk analytiker Blodcentralen
Kärnsjukhuset Skövde